

3. *Ляшенко В. І.* Регулювання розвитку економічних систем: теорія, режими, інститути. — Донецьк: ДонНТУ, 2006. — 668 с.

4. *Филиппов Ю. В., Авдеева Т. Т.* Основы развития местного хозяйства. — М.: Дело, 2000. — 264 с.

5. *Гордієнко Л. Ю.* Трансформационные процессы и новые тенденции в управлении организациями // Теорія та практика управління у трансформаційний період: Тези доповідей всеукраїнської наук.-практ. конф./ Донецьк, 4—6 жовт. 2001 р.: Т. 1. Теоретико-методологічні аспекти трансформаційних процесів управління. Форми і методи державного управління. — Донецьк: ІЕП НАН України, 2001. — С. 14—18.

6. *Гордієнко Л. Ю.* Теоретичні аспекти управління розвитком підприємства за концепцією трансформаційного менеджменту // Економічна організації та економічна освіта: взаємообумовленість стратегій розвитку: Зб. мат. Міжнар. наук.-практ. конф., присвяч. 100-річчю від дня народж. Бухала Сергія Максимовича, доктора економічних наук, професора, 7—8 лют. 2007 р. / Відп. за вип. А.П. Наливайко. — К.: КНЕУ, 2007. — С. 34—37.

7. *Гордієнко Л. Ю.* Концептуальні засади управління організаційними трансформаціями // Проблеми і перспективи розвитку підприємництва в Україні: Матеріали Всеукраїнської наук.-практ. конф. 17—19 травня 2005, м. Ялта / Відп. ред. А. А. Мазаракі. — К.: Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2005. — С. 196—198.

8. *Гордієнко Л. Ю.* Трансформационный подход к формированию концептуальных основ организационного развития // Наукові праці Донецького державного технічного університету. Серія: економічна. Випуск 37. — Донецьк, ДонНТУ, 2001. — С. 12—16.

Стаття надійшла до редакції 13.02.2008

УДК 657

Л. П. Гордієнко, асистент,
ДВНЗ «Київський національний економічний університет
імені Вадима Гетьмана»

ВИКОРИСТАННЯ НОРМАТИВНОГО ОБЛІКУ ВИТРАТ НЕЗАВЕРШЕНОГО ВИРОБНИЦТВА ДЛЯ ПІДВИЩЕННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ПРОДУКЦІЇ

АНОТАЦІЯ. Доведено вплив нормативного обліку на конкурентоспроможність продукції. Обґрунтовано нову методологію нормативного обліку витрат НЗВ. Наголошено на необхідність удосконалення діючих систем обліку витрат на виробництво.

Сучасне бачення моделі формування ринкового середовища в Україні висуває на перший план проблему забезпечення ефективного функціонування промислового підприємства та його швидкої адаптації до нових умов. Важливість цього питання полягає у забезпеченні конкурентоспроможності підприємств, яке має зростати внаслідок інтеграції України в міжнародні організації. Здатність до ефективного ведення конкурентної боротьби у промислових підприємств ускладнюється потребою у несвоєчасній реакції на зміни у зовнішньому середовищі, що, зумовлює доцільність формування методичних підходів до забезпечення конкурентоспроможності підприємства.

У країнах з розвинутою економікою базисом для збільшення прибутку є науково обґрунтована діяльність підприємств зі зниження собівартості продукції і підвищення її якості. Це підтверджується науковими дослідженнями й удосконаленням процесів виробництва продукції, покращенням організації робочих місць, посиленням контролю на всіх стадіях технологічних процесів, упровадження нових технологій, вивченням і розширенням ринків збуту [3].

Саме тому, в умовах постійних змін ринкового середовища головним завданням будь-якого промислового підприємства є оптимізація витрат на виробництво продукції. Раціональне використання ресурсів на промисловому підприємстві забезпечує його високу конкурентоспроможність незалежно від галузі діяльності. Основою для цього є застосування нормативного методу обліку та управління витратами. А, оскільки, незавершене виробництво у загальних витратах займає ще значну частку, то високу актуальність на даний час має необхідність дослідження проблем нормативного обліку обсягів незавершеного виробництва на промисловому підприємстві [2].

Нормативний облік витрат незавершеного виробництва на підприємстві — це щоденне виявлення відхилень від розроблених стандартних норм витрат на виробництво по ходу технологічного процесу для запобігання надлишків при використанні сировини і матеріалів [1]. Цей метод вказує на відхилення від норм протягом виробничого процесу і він включає: нормування витрат; калькулювання собівартості продукції за нормами та нормативами; виявлення та документальне оформлення відхилень від норм у ході виробничого процесу по видам виготовлюваної продукції; оперативний аналіз відхилень; облік відхилень від норм по видам відхилень, місцям виникнення та причини виникнення; виявлення і документальне оформлення зміни норм у

зв'язку з удосконаленням виробництва; облік зміни цих норм; прорахунок фактичної собівартості виготовляємої продукції з використанням нормативної калькуляції; аналіз обліку даних та рекомендації щодо прийняття управлінських рішень.

При використанні різних методів обліку витрат виробництва і при різному його варіанті і формі організації застосовують норми витрат і нормативи, та виявляються відхилення від них. Принципова різниця полягає в тому, коли це робиться: чи за технологічним процесом, чи вже після нього [1].

При застосуванні нормативного обліку витрат виробництва в процесі виготовлення продукції в систематизованому порядку отримання інформаційних даних про розмір і склад витрат відокремлено в межах норм і відхилення від норм по видам, причинам, з вини матеріально-відповідальних осіб, місцям виникнення та інше. Дані про витрати на виробництво отримуються по елементах у розрізі центрів відповідальності.

Основним елементом нормативного обліку виробництва є облік відхилень від норм. Це найскладніший елемент побудови і організації нормативного обліку витрат виробництва. Найскладнішим є не сам облік відхилень, а облік відхилень на всіх етапах виробництва від моменту виявлення і реєстрації його до включення в собівартість калькуляційної одиниці продукції.

Дані обліку обсягів незавершеного виробництва дають необхідну інформацію для управління і оперативного планування й управління підприємством, сприяє своєчасній розробці змінних, добових та декадних завдань, дозволяє контролювати рух кожної партії продукції з метою оперативного контролю виконання плану виробництва. Маючи оперативні дані про склад і розміщення незавершеного виробництва керівники підприємств і окремих підрозділів отримують можливість раціонального використання матеріальних ресурсів та обладнання. Тому облік витрат незавершеного виробництва має важливе значення для скорочення некомплектних переділів та втрат, а в кінцевому підсумку і для ускорення оборотності оборотних засобів підприємства.

Бухгалтерський облік і контроль незавершеного виробництва будується на основі таких само документів, що й оперативний. Але головною задачею бухгалтерського обліку є погодження вартісних і натуральних показників руху незавершеного виробництва для розмежування витрат, які відносяться до готової продукції і до незавершеного виробництва. Цей процес, розмежування витрат, є одним з методичних прийомів у бухгалтерському обліку на стадії калькулювання фактичної собівартості продукції.

Оцінка витрат у незавершеному виробництві на підприємствах з безперервним і закритим технологічним процесом з використанням нормативного обліку здійснюється за собівартістю сировини та матеріалів, завантажених в апарати. Кількість сировини, матеріалів та напівфабрикатів визначається шляхом проведення замірів та лабораторних аналізів і відображається в перерахунку на вміст у них корисної сировини. Залишки незавершеного виробництва визначають виходячи з кількості апаратів, які були завантаженими на кінець звітнього періоду, та ваги сировини і матеріалів, які знаходились у кожному з них. А самі кількісні залишки підтверджуються актами інвентаризації незавершеного виробництва, обраховують за плановими нормами, скоригованими на фактично витрачені матеріали на виробництво продукту [4].

Методика по нормуванню виходу готової продукції і витрат сировини при виробництві продукції передбачає нормування виходу готової продукції на основі базисних показників для кожної технологічної стадії з урахуванням конкретних умов підприємства та з внесенням уточнення до базових показників, які затверджуються у встановленому порядку і дають можливість встановити вихід готової продукції з урахуванням використаної сировини, технології виробництва, асортименту продукції, обліку завантаженого обладнання. Фактично витрачену сировину на виготовлення продукту визначають, відношенням кількості сировини, яку використали, до кількості отриманої готової продукції після відрахування із неї фактичних втрат, які мають місце при виготовленні кінцевого продукту у звітному періоді. Але слід пам'ятати, що вартість незавершеного виробництва по відношенню до собівартості готової продукції складає приблизно 2—4 %, вартість сировини і матеріалів приблизно 70—75 % собівартості готової продукції. Слід відмітити, що натуральні показники в ефективності виробництва грають велику роль. Вони дозволяють контролювати рух маси використаних на виробництво матеріально-технічних ресурсів та робочої сили. Крім того, використання натуральних показників передбачає розробку на кожному підприємстві науково обґрунтованих техніко-економічних нормативів і форм постійного вдосконалення вже існуючих технологій виробництва. В ринкових умовах при розробці нормативів необхідно враховувати необхідність ресурсозбереження і забезпечення зростанню випуску продукції і збільшенню прибутковості.

При вдосконаленні системи нормативного обліку витрат незавершеного виробництва забезпечується підвищення конкурентоспроможності підприємства.

Література

1. *Сопко В. В.* Нормативный учет затрат производства в пищевой промышленности. — М.: Пищепромиздат, 1978. — 144 с.
2. *Титаренко В. Є.* Чинники конкурентоспроможності підприємств целюлозно-паперової галузі // Вісник Національного університету «Львівська політехніка». Логістика. — Львів: Національний університет «Львівська політехніка», 2003. — № 469. — С. 322—327.
3. *Домарецкий В. А.* Технология солода и пива. — К.: Инкос, 2004. — 430 с.
4. *Чернелевский Л. М., Осадча Г. Г.* Управлінський облік на підприємствах харчової промисловості. — К.: Пектораль, 2005. — 360 с.

Стаття надійшла до редакції 03.03.2008

УДК 331.108.2

О. Б. Граждан, асистент,
ДВНЗ «Київський національний економічний університет
імені Вадима Гетьмана»

ПРОЕКТУВАННЯ СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ ПІДПРИЄМСТВА

АНОТАЦІЯ. Обґрунтована необхідність комплексного підходу до проектування системи управління персоналом. Уточнено зміст поняття система управління персоналом. Розкриті етапи процесу проектування системи і охарактеризовані підходи до її проектування в залежності від стадії життєвого циклу підприємства. Запропоновано розглядати процес проектування системи управління персоналом не як одноразовий акт, а як безперервний процес.

КЛЮЧОВІ СЛОВА. Комплексний підхід до проектування системи управління персоналом, система управління персоналом, принципи проектування системи управління персоналом, функціональні підсистеми, етапи процесу проектування системи управління персоналом.

У сучасних умовах персонал розглядається як найважливіший ресурс, здатний забезпечити конкурентоспроможність підприємства на ринку.

На сьогоднішній момент спостерігається недостатня опрацьованість теоретичних основ проектування системи управління